

Boeman of bruggenbouwer?

De vrederechter

Voor velen van ons zijn rechtbanken nog echte 'ivoren torens'. Wij trekken er met lood in de schoenen en een bang hart naartoe. Vol ontzag voor het indrukwekkende gebouw en voor mijnheer of mevrouw de 'juge' ... Wij hebben er liever niets mee te maken.

Een persoon met een handicap, of wie een kind met een handicap heeft, maakt nochtans veel kans om vroeg of laat met Justitie in aanraking te komen. Als je bijv. niet akkoord gaat met een beslissing van het kinderbijslagfonds, de dienst tegemoetkomingen, het VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap), ... kun je in beroep gaan bij de arbeidsrechtbank. Zoals je weet, kun je voor de voorbereiding en de verdediging van je dossier bij de arbeidsrechtbank bij onze vereniging terecht.

Heel wat mensen met een handicap en hun familie komen ook in contact met het vrederecht. Voor de aanvraag van de voorlopige bewindvoering bijvoorbeeld (de aanvraag van de verlengde minderjarigheid moet ingediend worden bij de rechtbank van eerste aanleg) en voor de opvolging van deze beschermingsmaatregelen (zoals het jaarlijks voorleggen van de afrekening), het regelen van de voogdij, enz.

Daarnaast is de vrederechter ook nog bevoegd voor o.a. bemiddeling bij problemen tussen partners, afspraken over onderhoudsgelden, geschillen tussen huurders en verhuurders, consumentenkredieten, onteigeningen, opname ter observatie (de zgn. 'collocatie'), enz.

Van alle rechtbanken staat het vrederecht het dichtst bij de mensen. Van de vrederechter wordt dan ook verwacht dat hij handelt als een wijze huisvader, een inlevende maatschappelijk werker, een efficiënte bemiddelaar, een goede communicator, een milde scheidsrechter, een 'rechtvaardige rechter', ... Geen gemakkelijke opdracht!

Uit ervaring weten we dat een aantal vrederechters, hoe goed zij de rechtsregels ook beheersen, wat dat betreft nog

Een 'minnelijke schikking' tast de menselijke waardigheid niet aan.

een lange weg af te leggen hebben. Maar er zijn ook vrederechters die elke dag opnieuw werk maken van een 'menselijke' rechtspraak. Jan Nolf, vrederechter in Roeselare, is één van hen.

Jan Nolf: "Ik weet zelf wat het is om niet 'mee te kunnen'. Als astmapatiënt eindigde ik vroeger in de gymles altijd op de laatste plaats. Zaten we met 20 leerlingen in de klas, was ik 20ste. Waren we met 25, dan eindigde ik als 25ste. Ik besef dus heel goed vanuit welk ontmoedigend perspectief je de 'gezonde wereld' dan bekijkt", valt Jan Nolf met de deur in huis.

Wij kwamen net bij Jan Nolf terecht omdat hij, ook in de pers, regelmatig partij kiest voor 'kwetsbare' mensen.

Bart en Lies werken beiden in de beschutte werkplaats. Ze wonen nu 3 jaar samen. De stapel onbetaalde facturen groeit ...

Handiscoop: Op uw vredegerecht ontmoet u ongetwijfeld heel wat mensen met een handicap die er niet in slagen tijdig hun rekeningen te betalen. Omdat zij die ingewikkelde facturen gewoon niet begrijpen. Maar vooral omdat, omwille van een heel beperkt inkomen, dat geld er gewoon niet is ... U veroordeelt deze mensen niet als 'onverantwoordelijk' en 'nalatig'.

Jan Nolf: Het aantal mensen dat zijn rekeningen niet meer kan betalen, stijgt al jaren. En het gaat al lang niet alleen meer om mensen met een laag inkomen. Als volstrekt arbeidsbekwame, goed opgeleide en hardwerkende men-

sen er al niet meer in slagen, dan moeten wij ons toch ernstige vragen gaan stellen.

Als vrederechter moet ik bij scheidingen vaak het onderhoudsgeld voor kinderen en partners bepalen. Om het voor de mensen duidelijk te maken, bereken ik dit bedrag dan per persoon en per dag. Het bedrag dat mensen kunnen besteden is soms hallucinant laag. Het enige dat ik dan kan doen is de betrokkenen confronteren met de cijfers en hen wijzen op hun verantwoordelijkheid voor elkaar en voor hun kinderen. Dit is vaak heel hard. Jonge mensen probeer ik te overtuigen dat ze er ooit wel zullen uit geraken. Maar voor veel anderen zie ik geen echte uitkomst.

De crisis brengt ook met zich mee dat bedrijven al snel incassobureaus en deurwaarders inschakelen om mensen achter de veren te zitten als ze hun facturen niet betalen. Toen ik vroeger nog een advocatenpraktijk had, heb ik ook wel gepleit voor harde maatregelen tegenover zgn. 'wanbetalers'. Sinds ik vrederechter ben, kom ik echter zo vaak met schrijnende armoedesituaties in contact dat ik daarop een heel andere kijk heb gekregen. Ik ben van mening dat justitie het probleem voor mensen niet nog groter mag maken door hen onnodige procedures met veel extra kosten op te leggen.

Als mensen gedagvaard worden voor onbetaalde facturen gaat het vaak om vrij kleine bedragen die vaak astronomisch stijgen door allerlei gerechts- en administratieve kosten. Op een bedrag van 100 euro komt er al gauw het dubbele bij. Ik wil op deze kosten besparen. Daarom ga ik in mijn vredegerecht zoveel mogelijk voor een 'minnelijke schikking'. De voorbije jaren heb ik daar zo'n beetje mijn levenswerk van gemaakt. Alhoewel ik weet dat ik mij daar niet altijd geliefd maak bij een aantal col-

lega's en juristen. Maar een minnelijke schikking kost de mensen niets, is uitvoerbaar en tast de menselijke waardigheid niet aan.

In mijn vredegerecht wil ik het woord 'tegenpartij' niet langer horen. Voor mij komt het er op aan om samen naar oplossingen te zoeken. De confrontatie moet zoveel mogelijk vermeden worden. Als facturen voor o.a. gezondheidszorg, nutsvoorzieningen en andere noodzakelijke uitgaven onbetaald blijven, vind ik dat de vrederechter een brug moet kunnen slaan tussen de partijen. Een brug die geen 'tolbrug' is. Ik streef ernaar dat mensen tot een vergelijk komen in waardige omstandigheden en dat de zaak met zo weinig mogelijk kosten voor de betrokkenen kan afgesloten worden. De ervaring in mijn kanton leert dat we in één op drie situaties tot een minnelijke schikking komen. Dat lijkt niet zo veel, maar we besparen hierdoor wel gemiddeld 25.000 euro gerechtskosten per maand. En dat is toch een serieus bedrag. Ik noem dit het 'terugverdieneffect' van Justitie. Wat Justitie aan de samenleving kost, geeft ze de mensen terug.

Sinds Tom een voorlopige bewindvoerder heeft, werden heel wat onnodige uitgaven geschrapt. Tom voelt zich veiliger.

Handiscoop: Wij zijn zeker geen voorstanders van overbescherming en betutteling van mensen met een handicap. Maar voor sommige mensen kan een beschermingsstatuut, zoals een voorlopige bewindvoering, veel leed voorkomen.

Jan Nolf: Als het voor Jan met de pet al moeilijk is om zich te handhaven, dan is het zeker moeilijk voor wie niet zo goed mee kan. Ik vind een beschermingsstatuut voor sommige mensen zeker zinvol. Maar oordelen over de zelfredzaamheid van mensen blijft een moeilijk verhaal. Van bij het begin was het de bedoeling om binnen de voorlopige bewindvoering een statuut 'op maat' mogelijk te maken. In de praktijk ga ik tegenwoordig toch altijd voor een volledige bewindvoering. De bewindvoerder kan daarmee dan in de praktijk 'à la carte' gaan werken. Vroeger ging ik vaker voor een gedeeltelijke bewindvoering. Maar een bepaalde ervaring heeft mijn mening hierover veranderd. Zo sprak ik een aantal jaren geleden voor een jongeman met een lichte verstandelijke handicap, op uitdrukkelijke vraag van zijn netwerk, een beperkte voorlopige bewindvoering uit. Deze man was vrij zelfstandig, werkte in de beschutte werkplaats, reed met een auto, had een relatie en een kind.

Enkel voor het beheer van zijn spaargelden was de toestemming van zijn bewindvoerder nodig. Maar op een dag kreeg deze man een ongeluk. Hij had recht op een schadevergoeding en de verzekeringsmaatschappij kwam met een voorstel. De man tekende onmiddellijk, zonder enig overleg, voor een directe betaling. Hierdoor heeft hij vele duizenden euro's misgelopen. Maar er was niets meer aan te doen. Vanuit deze ervaring beslis ik nu meestal voor een volledige bewindvoering om van daaruit op maat van de betrokkene te werken. Elementair is de 'contractbekwaamheid' van mensen. Niet de bankkaart, maar de handtekening is het gevaarlijkste. Wat baat het de spaarrekening te beschermen, als één lening of borgstelling dat allemaal om zeep kan helpen?

Oordelen over de zelfredzaamheid van mensen, is moeilijk.

Van de bewindvoerder verwacht ik wel dat hij de zelfredzaamheid van de persoon zoveel mogelijk respecteert en hem de kans geeft om, naargelang zijn mogelijkheden, verantwoordelijkheden op te nemen. Daarom is de keuze van een goede bewindvoerder ook zo belangrijk. Hij moet ook proberen om er voor zijn beschermeling een leerpro-

ces van te maken, een echt pedagogisch project.

Handiscoop: In de wetgeving staat duidelijk dat er bij voorkeur iemand uit het netwerk van de persoon met een handicap als bewindvoerder moet aangesteld worden. Toch zien wij in de praktijk dat heel wat vrederechters een jurist als bewindvoerder aanduiden. Sommige juristen voeren over tientallen mensen de bewindvoering zonder dat zij enige band met hen hebben ...

Jan Nolf: In mijn praktijk zie ik dat de overgrote meerderheid van bewindvoerders familieleden zijn. Ik probeer altijd zo goed mogelijk te luisteren naar alle betrokkenen en het is mijn taak om een beslissing te nemen die het beste is voor de persoon waarvoor de bewindvoering gevraagd wordt. Een familielid als bewindvoerder is vaak een goede keuze. Maar ik waarschuw altijd: 'weet waaraan je begint!' Heel wat familieleden onderschatten de langzame 'sloping' van hun relatie met hun familielid. Als bewindvoerder moet je er nu eenmaal voor zorgen dat de persoon die onder bewindvoering staat niet meer uitgeeft dan waarover hij kan beschikken. Als familieleden zich te dikwijls weigerachtig moeten opstellen, dan worden ze de boeman. 'Nee' is nu eenmaal het moeilijkste woord wat in het woordenboek staat. Een professionele bewindvoerder kan soms beter de 'ambassadeur' spelen, maar zijn beslissingen moeten altijd gedragen worden door de persoon die onder bewindvoering staat en zijn omgeving. Hij mag in geen geval 'soloslim'

ThyssenKrupp

Gezien op VTM

Verhuizen... dat nooit!

Alle verdiepingen weer bereikbaar

Vraag vrijblijvend informatie

0800 94 365 - GRATIS

Overal in België - 24u/24u!
Esthetisch en discreet!
Eigen fabricaat!

www.monolift.be

Trapliften - Huisliften

ThyssenKrupp Monolift nv - Kaleweg 20 - 9030 Gent - Fax 09 216 65 75 - info@monolift.be - Regionale centra: 02 217 37 84 - 03 239 21 43 - 011 25 25 43 - 09 216 65 65 - 050 34 54 50

Voordeel van voorlopige bewindvoering is dat gedane zaken wel kunnen keren.

spelen. De rol van ouders in de begeleiding van hun kind blijft belangrijk. De ouder is voor mij, per definitie, de vertrouwenspersoon.

De professionele bewindvoerders zijn in mijn praktijk een minderheid en ik zorg er zeker voor dat een bewindvoerder niet te veel dossiers heeft. Hij moet zijn werk goed en zeer persoonlijk kunnen doen.

Handiscoop: Een professionele bewindvoerder krijgt vaak 3% van het inkomen van de betrokkene. Maar voor wie maar een beperkt inkomen heeft, is dit een heel bedrag. Met dat geld kunnen ze elke maand een keer boodschappen doen ...

Jan Nolf: Voor alle duidelijkheid, de vergoeding van 3% van het inkomen is een maximum, het moet niet altijd zo veel zijn. Ik begrijp dat dit voor sommige mensen een grote kost is, maar je hebt dan wel 24 uur op 24 uur een eigen advocaat. Stel dat er iets fout loopt, dat de betrokkene bijv. ergens zijn handtekening gezet heeft en een grote rekening krijgt. Het spectaculaire voordeel van een bewindvoering is dat 'gedane zaken' wél kunnen keren. Soms kan het zelfs gaan over contracten van voor de aanstelling van de voorlopige bewindvoerder. Alleen moet je daarvoor de nodige stappen zetten. Dat is niet altijd eenvoudig. Je moet het contract annuleren, de kosten terugvorderen, ... Meestal is er heel wat druk nodig om dit geregeld te krijgen. En dan kan de benadeelde partij nog altijd een schadevergoeding eisen. Dit zijn complexe zaken om als familielid aan te pakken. En een advocaat onder de arm nemen, kost ook heel wat. Als een bewindvoerder vergoed wordt, is het niet de bedoeling dat er voor dit werk nog

aparte erelonen aangerekend worden. Dan is het per definitie 'all in', behalve als er echt heel uitzonderlijke dingen nodig zijn.

Ik ben over die kosten ook duidelijk op mijn website en iedereen weet dus vooraf wat hij kan verwachten of waaraan hij zich te houden heeft.

Handiscoop: Een vrederechter heeft een controlerende rol bij de bewindvoering. Wij kennen heel wat verhalen van bewindvoerders die het gevoel hebben dat zij voortdurend voor alles 'verantwoording' moeten afleggen bij de vrederechter. En zij worden regelmatig op de vingers getikt wanneer zij bepaalde uitgaven doen, al liggen deze ruim binnen het budget én komen ze de persoon die onder bewindvoering staat ten goede. Wij begrijpen dat u zich niet kunt uitspreken over uw collega's. Maar wat vindt u van vrederechters die, op kosten van de betrokkene, een accountant aanstellen voor het nazicht van de jaarrekening?

Jan Nolf: Daar kan ik persoonlijk niet in mee gaan. Maar vrederechters zijn mensen zoals u en ik, met een verschillende benadering. Zelf zie ik me niet als de 'schoonmoeder' van de bewindvoerders. Voor mij hebben ze hun eigen verantwoordelijkheid en ik heb me

niet bemoeiziek in hun plaats te stellen. Ik ben tegen een betutteling. Maar natuurlijk moeten de middelen van een persoon hemzelf ten goede komen. Hij moet een goed leven kunnen leiden en als daarvoor zijn spaarcenten moeten aangesproken worden, dan is dit maar zo. Mij is het er zeker niet om te doen zoveel mogelijk over te houden voor latere erfgenamen.

En het klikt inderdaad niet altijd tussen een bewindvoerder en de vrederechter. Dat heb ik zelf ook al wel eens meegeemaakt. Een andere vrederechter aanstellen, kan juridisch echter niet. Je zou dan moeten verhuizen naar een ander gerechtelijk kanton wat natuurlijk geen optie is. Ook een andere bewindvoerder aanstellen is zelden een oplossing. Als er conflicten zijn, vraag ik mij altijd af: hoe pak ik dit zo menselijk mogelijk aan? Volgens mijn ervaring is er maar één manier om er uit te geraken: met elkaar in gesprek gaan, naar elkaar luisteren, je proberen in te leven en proberen compromissen te sluiten. De tijd van 'beschuldigde sta op' moeten wij achter ons laten ...

Lief VANBAEL

Het vrederecht van Roeselare heeft een interessante website waarin je op heel wat vragen concrete antwoorden krijgt: www.vrederecht-roeselare.be.

cartoon

goedgelovig

